

Instrukcja wypełniania załączników do wniosku o dofinansowanie w ramach Działania 3.10 Ochrona bioróżnorodności na obszarach poza formami ochrony przyrody (typ projektu 1-9) programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 – konkurencyjny sposób wyboru projektów

Instrukcja wypełniania załączników do wniosku o dofinansowanie w ramach Działania 3.10 Ochrona bioróżnorodności na obszarach poza formami ochrony przyrody, typ projektu:

- 1. Działania ochronne mające na celu zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, grzybów, zwierząt.**
- 2. Monitoring siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, grzybów, zwierząt jako element projektu ochrony bioróżnorodności.**
- 3. Zwalczanie inwazyjnych gatunków flory i fauny, jako element projektu ochrony bioróżnorodności.**
- 4. Rozbudowa i doposażenie ośrodków rehabilitacji dzikich zwierząt.**
- 5. Przebudowa/remont ośrodków edukacji ekologicznej, w tym doposażenie zaplecza dydaktycznego.**
- 6. Budowa, rozwój ośrodków oraz centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime na obszarach miejskich i pozamiejskich, np. banków genowych, ogrodów botanicznych oraz parków miejskich służących ochronie i zwiększaniu różnorodności biologicznej.**
- 7. Rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo służącej ograniczeniu antropopresji i degradacji środowiska.**
- 8. Opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej obszaru realizacji projektu ochrony bioróżnorodności jako element projektu.**
- 9. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą.**

1. Załączniki są integralną częścią wniosku o przyznanie dofinansowania dla projektu realizowanego w ramach FEL 2021-2027. Wszystkie załączniki do wniosku o dofinansowanie należy przygotować zgodnie z niniejszą instrukcją. Dokumenty te obowiązują wnioskodawcę oraz wszystkich partnerów współrealizujących projekt.
2. Załączniki do wniosku o dofinansowanie składane są wraz z wnioskiem o dofinansowanie do IZ FEL **wyłącznie w formie elektronicznej za pośrednictwem systemu WOD2021.**
3. Załączniki wnioskodawca przygotowuje w wersji papierowej, które następnie przekształca w formę elektroniczną. Załączniki określone w niniejszym Regulaminie wgrywane są do systemu CST2021 w aplikacji WOD2021 w formularzu wniosku o dofinansowanie w zakładce „Załączniki” w formie plików pdf, plików pdf podpisanych podpisem kwalifikowalnym, jeżeli wymaga tego załącznik oraz arkuszy kalkulacyjnych (xls, xlsx, ods). W aplikacji WOD2021 można załączyć pliki w rozmiarze do 25 MB.
4. Każdy z dokumentów po przekształceniu w formę elektroniczną musi stanowić odrębny plik, któremu należy nadać nazwę, a także numer zgodny z kolejnością i numeracją załączników we wniosku o dofinansowanie.
5. Oświadczenia składane wraz z wnioskiem o dofinansowanie, w zakładce „Załączniki”, wnioskodawca lub osoba upoważniona do jego reprezentowania (z załączeniem dokumentu poświadczającego umocowanie takiej osoby do reprezentowania wnioskodawcy) podpisuje ważnym podpisem kwalifikowanym (certyfikat związany z podpisem cyfrowym musi być aktualny).

ZAŁĄCZNIKI DO WNIOSKU O DOFINANSOWANIE REALIZACJI PROJEKTU

1. Pismo przewodnie.

2. Studium Wykonalności (zgodnie z wzorem IZ FEL).

W studium wykonalności wnioskodawca powinien w szczególności dokonać charakterystyki projektu pod względem wykonalności technicznej, prawnej, analizy finansowej i ekonomicznej oraz rozwiązań alternatywnych realizacji projektu z uzasadnieniem przyjętego rozwiązania, jak również dokonać analizy wrażliwości, instytucjonalnej oraz wpływu projektu na środowisko. W przypadku realizacji jednego z kilku etapów większego zadania, studium wykonalności powinno uzasadniać celowość dofinansowania tego etapu, pamiętając o zasadzie, że dofinansowanie może uzyskać projekt kompletny, dający po zakończeniu wymierne efekty.

3. Analiza finansowo-ekonomiczna (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Analizę należy przeprowadzić w oparciu o metodę DCF.

Metodę złożoną wybiera się tylko w przypadku, gdy niemożliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta i/lub niemożliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta.

W analizie finansowej projektu, na potrzeby obliczenia efektywności finansowej projektu, uwzględnić należy wyłącznie przychody pochodzące z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników lub określone instytucje za towary lub usługi zapewniane przez dany projekt.

Analizę finansowo- ekonomiczną należy przeprowadzić w cenach stałych. Analizę trwałości finansowej należy przeprowadzić w wartościach niezdyskontowanych, w oparciu o ceny stałe.

W ramach analizy należy wyliczyć:

- wskaźnik finansowej bieżącej wartości netto inwestycji FNPV/C,
- wewnętrzną stopę zwrotu z inwestycji FRR/C,
- wskaźnik ENPV,
- wskaźnik ERR,
- wskaźnik B/C.

Należy przeprowadzić analizę ryzyka, tj. jakościową ocenę ryzyka oraz ocenę wrażliwości.

Podczas przygotowywania analizy finansowej należy zwrócić uwagę na zaokrąglenia kwot w Excelu. Składając wniosek o dofinansowanie należy mieć

na względzie, by poziom dofinansowania projektu nie przekroczył maksymalnego dopuszczalnego poziomu określonego w Regulaminie wyboru projektów.

Dokumenty dotyczące oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z prawem wspólnotowym oraz krajowym, postępowanie OOŚ stanowi istotny element procesu inwestycyjnego. W ramach FEL 2021-2027 wsparcie może być udzielone jedynie dla przedsięwzięć, dla których przeprowadzono postępowanie OOŚ (jeżeli jest wymagane) w zgodzie z przepisami krajowymi, jak i wymogami dyrektyw unijnych.

Dokumentacja dot. oceny oddziaływania na środowisko obejmuje:

4. Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOŚ (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ) należy przeprowadzić w oparciu o Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023, poz. 1094 z późn. zm.) (Uooś).

Uwaga:

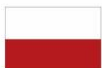
W przypadku, gdy projekt o charakterze infrastrukturalnym nie został wymieniony w Aneksie I albo II dyrektywy OOŚ¹ (tj. nie stanowi przedsięwzięcia mogącego zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko), bądź nie wpływa znacząco na obszar Natura 2000, Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOŚ należy wypełnić w ograniczonym zakresie (patrz: Instrukcja wypełniania Formularza). W takiej sytuacji konieczne będzie także uzyskanie zaświadczenia organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000.

Gdy przedmiotem projektu ubiegającego się o dofinansowanie jest inwestycja o charakterze nieinfrastrukturalnym (np. zakup sprzętu, urządzeń, taboru) albo tzw. projekt „miękki” (np. szkolenia, kampania edukacyjna), Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOŚ, należy wypełnić w ograniczonym zakresie wskazując nieinfrastrukturalny charakter projektu (patrz: Instrukcja wypełniania Formularza).

5. Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000.

Obowiązek załączenia zaświadczenia organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000 nie dotyczy wniosków o dofinansowanie projektów nieinfrastrukturalnych (zakup sprzętu, urządzeń,

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

taboru), tzw. projektów „miękkich” (np. szkolenia, kampania edukacyjna) oraz projektów infrastrukturalnych, dla których przeprowadzono postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, zgodnie z art. 98 ust.1 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023, poz. 1094 z późn. zm.).

W przypadku projektów o charakterze infrastrukturalnym wyłączenie z obowiązku przedkładania deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000 dotyczy również następujących zamierzeń inwestycyjnych:

- kolektory słoneczne, instalacje fotowoltaiczne na budynkach;
- powietrzne pompy ciepła;
- prace związane z wymianą źródeł i systemów grzewczych w budynkach;
- prace konserwatorskie i restauratorskie prowadzone wewnątrz i na zewnątrz budynków;
- przebudowa obiektów, mieszczących się w obrysie zewnętrznym ścian parteru budynku (m. in. nadbudowa, przebudowa układu wewnętrznego pomieszczeń);
- energooszczędne oświetlenie ulic i dróg;
- obiekty małej architektury i zagospodarowanie terenów zielonych;
- termomodernizacji budynków.

IZ FEL zastrzega sobie prawo do wezwania wnioskodawcy do przedstawienia deklaracji organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000 w przypadkach wynikających ze szczegółowego zakresu projektu i lokalizacji projektu.

Zgodnie z art. 32 ust.3 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023, poz. 1336 z późn. zm.) oraz art. 131 ust. 1 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023, poz. 1094 z późn. zm.), organem właściwym do wypełnienia zaświadczenia jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Zaświadczenie powinno wskazywać tytuł i zakres przedsięwzięcia zgodny z tytułem i zakresem wniosku o dofinansowanie, a także informację, że dany projekt nie będzie wywierał negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 ze względu na:

- jego rodzaj i charakterystykę,
- usytuowanie, w tym odległość od obszarów Natura 2000 - zarówno już oficjalnie wyznaczonych czy przekazanych do Komisji Europejskiej przez

Rząd Polski, jak i tych znajdujących się na proponowanej liście przygotowanej przez organizacje ekologiczne (tzw. shadow list).

- rodzaj i skalę możliwego oddziaływania projektu w kontekście celów, dla których zostały (lub mają zostać) utworzone obszary Natura 2000 (należy pamiętać, że oceny oddziaływania na dany obszar Natura 2000 dokonuje się w kontekście celów ochronnych jakim ma służyć ten obszar).

W załączniku powinna znajdować się mapa z obszarami Natura 2000, wskazanymi w przedmiotowym Zaświadczeniu (<https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>). Ponadto na mapie należy zaznaczyć lokalizację inwestycji objętej wnioskiem o dofinansowanie.

Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów sieci Natura 2000 powinno zostać wypełnione zgodnie ze wzorem opracowanym przez organ odpowiedzialny za monitorowanie tych obszarów.

W ramach FEL 2021-2027 dofinansowanie może otrzymać jedynie projekt, który nie będzie wywierał negatywnego oddziaływania na obszary objęte lub które mają zostać objęte siecią Natura 2000.

6. Informacja właściwego organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną² (jeżeli dotyczy)

W ramach FEL 2021-2027 współfinansowane będą projekty nie wpływające negatywnie na stan lub potencjał jednolitych części wód.

Do wniosku o dofinansowanie należy dołączyć dokument wydany przez właściwy organ odpowiedzialny za gospodarkę wodną potwierdzający, że projekt nie pogarsza stanu jednolitych części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu wód lub ich dobrego potencjału (Deklaracja zgodności z celami środowiskowymi), wydany na podstawie:

- porozumienia pomiędzy Ministrem Inwestycji i Rozwoju a Ministrem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z 13 lipca 2018 r., uzyskany przed końcem 2023 r. lub

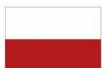
- porozumienia pomiędzy Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej a Prezesem Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z 20 maja 2024 r.

Właściwy organ sporządza dokument według wzoru stanowiącego załącznik do Porozumienia.

W Porozumieniu wskazano katalog zamierzeń inwestycyjnych, dla których nie wydaje się przedmiotowego dokumentu:

- 1) przedsięwzięcia, które wymagają, a dotychczas nie uzyskały, decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,

² Zgodnie z art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

2) inwestycje lub działania, które wymagają, a dotychczas nie uzyskały, oceny wodnoprawnej lub pozwolenia wodnoprawnego lub złożenia zgłoszenia wodnoprawnego, o których mowa w art. 388 Prawa wodnego;

3) prace studialne, czyli dotyczące opracowania dokumentacji, jeśli w ramach tych projektów nie zachodzi potrzeba prowadzenia działań fizycznych (w szczególności robót budowlanych lub innych działań polegających na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu);

4) inwestycje nieinfrastrukturalne (w szczególności działania zakupowe, niezwiązane z ingerencją w środowisko);

5) inwestycje dotyczące systemów ERTMS, SESAR, ITS, VTMS i systemu aplikacji telematycznych, oraz dotyczące modernizacji statków i taboru kolejowego, jeżeli proponowane projekty nie obejmują robót fizycznych, które mogą negatywnie wpłynąć na jednolite części wód;

6) termomodernizację budynków;

7) kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, powietrzne pompy ciepła;

8) wszelkie prace konserwatorskie i restauratorskie prowadzone wewnątrz i na zewnątrz budynków;

9) prace związane z wymianą źródeł i systemów grzewczych w budynkach;

10) przebudowę obiektów, mieszczącą się w obrysie zewnętrznym ścian parteru budynku (w szczególności nadbudowę, przebudowę układu wewnętrznego pomieszczeń etc.);

11) energooszczędne oświetlenia ulic i dróg;

12) kable teletechniczne instalowane na słupach;

13) ścieżki rowerowe;

14) montaż anten, nadajników i odbiorników na istniejących obiektach budowlanych;

15) remontów obiektów budowlanych innych niż kategorie VIII, XXI, XXIV, XXVII, XXVIII, XXX z załącznika do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2023 r. poz. 682, z późn zm.);

16) zmiany sposobu użytkowania istniejących budynków;

17) obiekty małej architektury i zagospodarowania terenów zielonych.

Dokument właściwego organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną potwierdzający, że projekt nie pogarsza stanu jednolitych części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu wód lub ich dobrego potencjału może zostać wydany również na podstawie wniosków złożonych przed dniem zawarcia Porozumienia, tj. 20 maja 2024 r. i będących w trakcie procedowania.

Dla inwestycji, o których mowa w art. 425 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2023, poz.1478 z późn. zm.) należy również załączyć decyzję w sprawie oceny wodnoprawnej.

Ponadto, IZ FEL 2021-2027 zastrzega sobie prawo do wezwania wnioskodawcy do przedstawienia stanowiska organu Wód Polskich w przypadkach wynikających ze szczegółowego zakresu i lokalizacji projektu.

7. Dokumentacja środowiskowa – postanowienia/opinie/decyzje uzyskane w toku postępowania w sprawie OOS dla przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz potwierdzenia o podaniu do publicznej wiadomości informacji o każdym etapie prowadzonego postępowania. W przypadku przedsięwzięcia, dla którego właściwy organ ochrony środowiska nie stwierdził obowiązku wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – stanowisko organu uzasadniające brak takiego obowiązku.

Dotyczy projektów o charakterze infrastrukturalnym, których zakres rzeczowy stanowi „przedsięwzięcie” zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 13 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023, poz. 1094 z późn. zm.). W załączniku należy zamieścić dokumentację z postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przeprowadzonego przez właściwy organ ochrony środowiska, zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w czasie uzyskiwania zezwolenia na realizację inwestycji.

Dokumentację środowiskową, którą należy załączyć stanowią:

- a) decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach (dla przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko),
- b) wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wraz z kartą informacyjną przedsięwzięcia,
- c) postanowienie w sprawie obowiązku/braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (OOS) (dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko) wraz z niezbędnymi opiniami/uzgodnieniami organów współpracujących, jeżeli zostało wydane,
- d) postanowienie określające zakres raportu OOS (dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko) wraz z niezbędnymi opiniami organów współpracujących, jeżeli zostało wydane,
- e) postanowienie organu prowadzącego postępowanie OOS o przeprowadzeniu transgranicznej OOS, jeżeli zostało wydane,

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- f) streszczenie raportu OOS w języku niespecjalistycznym lub cały raport OOS wraz z aneksami (jeżeli uzupełniano raport na etapie postępowania OOS),
- g) postanowienia uzgadniające/opinie organów współpracujących wydane przed decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach,
- h) obwieszczenia wydawane na kolejnych etapach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w tym dokumentacja dotycząca procedury udziału społeczeństwa w postępowaniu OOS z uwzględnieniem informowania społeczeństwa na etapie Aneksów do raportu OOS,
- i) decyzję administracyjną, w przypadku której prowadzi się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (dla przedsięwzięć z III grupy),
- j) postanowienie RDOŚ uzgadniające decyzję, w przypadku której prowadzi się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (dla przedsięwzięć z III grupy), jeżeli zostało wydane,
- k) kopię formularza „Informacja na temat projektów, które mogą wywierać istotny negatywny wpływ na obszary NATURA 2000, zgłoszone Komisji na mocy dyrektywy 92/43/EWG”, jeżeli organ, który wydał zgodę na realizację przedsięwzięcia, stwierdził występowanie negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000,
- l) jeżeli na etapie postępowania zakończonym wydaniem decyzji budowlanej przeprowadzana była ponowna OOS, wnioskodawca powinien załączyć postanowienie RDOŚ uzgadniające decyzję budowlaną oraz streszczenie uszczegółowionego raportu OOS w języku niespecjalistycznym albo cały raport OOS,
- m) obwieszczenia o wydaniu decyzji, o których mowa w art. 72 ust.1 Uoos zgodnie z art. 72 ust.6 Uoos.

W sytuacji, gdy właściwy organ ochrony środowiska (art. 75 Uoos) nie stwierdził obowiązku wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wnioskodawca jest zobowiązany do załączenia stanowiska organu uzasadniającego brak takiego obowiązku. Przedmiotowy dokument powinien zawierać zakres przedsięwzięcia i uzasadnienie braku kwalifikacji do wydania decyzji.

8. Zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów.

Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości zgodnie z art. 83a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn.zm.) wydaje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, a w przypadku gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

jej części wpisanej do rejestru zabytków - wojewódzki konserwator zabytków. W celu wyeliminowania zarzutów o stronniczość poprzez wydawanie przez organy gminy zezwoleń „we własnych sprawach” zgodnie z art. 90 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody „Czynności, o których mowa w art. 83-89, w zakresie w jakim są one wykonywane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, w odniesieniu do nieruchomości będących własnością gminy – z wyjątkiem nieruchomości będących w użytkowaniu wieczystym innego podmiotu – wykonuje starosta. Natomiast zgodnie z art. 90 ust. 2 jeżeli prezydent miasta na prawach powiatu sprawuje funkcję starosty, czynności o których mowa w ust. 1 wykonuje marszałek województwa.

9. Zezwolenie na odstępstwa od zakazów niszczenia siedlisk i gniazd chronionych gatunków.

Inwestor jest zobowiązany do przygotowania obszaru inwestycji, w tym prac termomodernizacyjnych/remontowych na elewacjach budynków z uwzględnieniem ochrony ptaków i innych zwierząt prawnie chronionych, zgodnie z art. 52 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn.zm.) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380). Wnioskodawca składa oświadczenie o uwzględnieniu ochrony ptaków i innych zwierząt podczas prowadzenia prac termomodernizacyjnych i innych robót z uwzględnieniem powyższych przepisów.

W przypadku stwierdzenia potencjalnych lub aktualnie wykorzystywanych miejsc gniazdowania i siedlisk chronionych gatunków ptaków lub innych organizmów objętych ochroną, wszelkie prace prowadzone na budynkach, muszą zostać poprzedzone uzyskaniem decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska zezwalającej na odstępstwa od ustawowych zakazów w stosunku do tych gatunków oraz wskazującej działania kompensacyjne.

10. Kopia zawartej umowy partnerskiej (porozumienia) - jeżeli dotyczy.

W celu wspólnej realizacji projektu, w zakresie określonym przez instytucję zarządzającą krajowym programem albo instytucję zarządzającą regionalnym programem, może zostać utworzone partnerstwo przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt, zwany dalej „projektem partnerskim”, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie.

Podmiot, o którym mowa w art. 4, art. 5 ust. 1 i art. 6 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 z późn.zm.), inicjujący projekt partnerski, dokonuje wyboru partnerów spośród podmiotów innych niż wymienione w art. 4 tej ustawy, z zachowaniem zasady przejrzystości i równego traktowania. Podmiot ten, dokonując wyboru, jest obowiązany w szczególności do:

- 1) ogłoszenia otwartego naboru partnerów na swojej stronie internetowej wraz ze wskazaniem co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów;
- 2) uwzględnienia przy wyborze partnerów zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa oraz doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze;
- 3) podania do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

Przepisów pkt 1 i 2 nie stosuje się w przypadku wyboru podmiotów realizujących zadania objęte projektem partnerskim na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych. Prawami szczególnymi lub wyłącznymi są prawa przyznane na podstawie przepisów prawa albo decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określonej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty.

Wybór partnerów jest dokonywany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

Partnerami w projekcie mogą być jedynie podmioty znajdujące się w katalogu typów beneficjentów w danym Działaniu FEL.

Stroną porozumienia oraz umowy o partnerstwie nie może być podmiot wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania.

W przypadkach uzasadnionych koniecznością zapewnienia prawidłowej i terminowej realizacji projektu, za zgodą IZ FEL, może nastąpić zmiana partnera, na zasadach opisanych w niniejszym dokumencie.

Podmiot, o którym mowa w art. 4, art. 5 ust. 1 i art. 6 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, niebędący podmiotem inicjującym projekt partnerski, po przystąpieniu do realizacji projektu partnerskiego podaje do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej informację o rozpoczęciu realizacji projektu partnerskiego wraz z uzasadnieniem przyczyn przystąpienia do jego realizacji oraz wskazaniem partnera wiodącego w tym projekcie.

Wydatki poniesione w ramach projektu przez partnera, który nie został wybrany zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. 2022, poz. 1079 z późn. zm.), mogą być uznane za niekwalifikowalne, przy czym wysokość wydatków niekwalifikowalnych uwzględnia stopień naruszenia przepisów ww. ustawy.

W przypadku realizacji projektu przez więcej niż jeden podmiot do wniosku należy dołączyć umowę porozumienia stron uczestniczących w realizacji projektu.

Umowa ta określa w szczególności:

- a) przedmiot porozumienia albo umowy;

- b) prawa i obowiązki stron;
- c) zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie, w tym zakres realizowanych przez nich zadań;
- d) partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu;
- e) sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów projektu, umożliwiające określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów;
- f) sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy.

Zadania realizowane przez poszczególnych partnerów w ramach projektu partnerskiego nie mogą polegać na oferowaniu towarów, świadczeniu usług lub wykonywaniu robót budowlanych na rzecz pozostałych partnerów.

Niedopuszczalne są praktyki polegające na zawieraniu umów partnerskich, co do których zachodzi podejrzenie, że zostały zawarte wyłącznie w celu uzyskania wyższej oceny w procesie weryfikacji wniosku o dofinansowanie przez IZ FEL. Przykładem może być umowa na mocy której na jednym z partnerów spoczywa całość praw i obowiązków związanych z realizacją projektu.

Udział partnerów w projekcie partnerskim nie może polegać wyłącznie na wniesieniu do jego realizacji zasobów, o których mowa w art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Partnerem wiodącym w projekcie partnerskim może być wyłącznie podmiot o potencjale ekonomicznym zapewniającym prawidłową realizację projektu partnerskiego.

Partnerem wiodącym w projekcie partnerskim może być wyłącznie podmiot inicjujący projekt partnerski.

11. Zezwolenie na realizację inwestycji.

Dla projektów infrastrukturalnych Wnioskodawca zobowiązany jest do dołączenia dokumentu stanowiącego zezwolenie³ na realizację pełnego zakresu rzeczowego inwestycji tj. na podstawie którego może rozpocząć prace budowlane.

Przedmiotowe zezwolenie mogą stanowić w szczególności: decyzja o pozwoleniu na budowę, zgłoszenie wykonania robót budowlanych, ZRID, decyzja konserwatora zabytków, decyzja o pozwoleniu wodnoprawnym na wykonanie urządzeń wodnych, dokument zatwierdzający projekt robót geologicznych.

Zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych musi zawierać pieczęć

³Przez zezwolenie na realizację inwestycji rozumie się wszystkie decyzje, postanowienia, uzgodnienia powstałe w toku postępowania w sprawie wydania kompletnego zezwolenia na realizację inwestycji, uprawniającego inwestora do rozpoczęcia i prowadzenia procesu inwestycyjnego.

wpływu do właściwego organu. Dodatkowo wraz ze zgłoszeniem obowiązkowo należy dostarczyć dokument wydany przez właściwy organ potwierdzający brak wniesienia sprzeciwu.

Załączone dokumenty muszą być aktualne (np. pozwolenie na budowę nie starsze niż trzy lata), chyba że prace budowlane zostały już rozpoczęte. W takim przypadku należy dodatkowo dołączyć kopię pierwszej strony dziennika budowy oraz kopię strony z pierwszym i ostatnim wpisem w dzienniku budowy, a także strony z wpisami potwierdzającymi, że prace nie zostały przerwane na okres dłuższy niż 3 lata.

Jeżeli jest to wymagane do uzyskania ostatecznego zezwolenia na realizację inwestycji należy dołączyć pozwolenie wodno-prawne.

Dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko należy dołączyć potwierdzenie o podaniu do publicznej wiadomości informacji o wydanych decyzjach, o których mowa w art. 72 ust.1 Uoos (np. pozwolenie na budowę, pozwolenie wodno-prawne, ZRID) oraz o możliwości zapoznania się z jej treścią i dokumentacją sprawy zgodnie z art. 72 ust.6 Uoos.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że nie wszystkie roboty budowlane wymagają uzyskania pozwolenia na budowę. Zagadnienie to zostało uregulowane w art. 29-31 Ustawy prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 roku (Dz.U. 2024, poz. 725). W przypadku przedsięwzięcia, dla którego nie jest wymagane uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę ani zgłoszenie robót budowlanych, należy dołączyć stanowisko organu architektoniczno-budowlanego w przedmiotowej kwestii. Wymóg załączenia stanowiska potwierdzającego brak obowiązku uzyskania zezwolenia wynikającego z innych przepisów niż Ustawa prawo budowlane dotyczy również pozostałych decyzji/opinii stanowiących zezwolenie na realizację inwestycji.

12. Dokumentacja techniczna w zakresie realizowanej inwestycji/ Specyfikacja techniczna zakupywanego oprogramowania/sprzętu/usług oraz plan rozmieszczenia sprzętu.

Wnioskodawca zobowiązany jest dostarczyć kopię opisu technicznego zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu oraz projektu architektoniczno-budowlanego stanowiącego załącznik do decyzji udzielającej pozwolenia na budowę wraz z planem zagospodarowania terenu i wykazem tomów projektu architektoniczno-budowlanego. W przypadkach określonych w art. 30 ust. 2a i 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725) należy załączyć projekt zagospodarowania działki lub terenu, wykonany przez projektanta posiadającego wymagane uprawnienia budowlane.

Wykaz tomów projektu budowlanego zawiera:

- a) numery tomów dokumentacji,
- b) tytuły opracowań,
- c) nazwiska autorów opracowań wraz z numerami ich uprawnień.

Na żądanie IZ FEL 2021-2027 Wnioskodawca zobowiązany jest dostarczyć pełną dokumentację techniczną projektu.

W przypadku, gdy nie jest wymagane pozwolenie na budowę należy dołączyć dokumentację projektową służącą do opisu przedmiotu robót budowlanych, określającą rodzaj, zakres i sposób wykonania robót budowlanych, termin ich rozpoczęcia oraz w zależności od potrzeb, odpowiednie szkice lub rysunki.

W przypadku projektu, który swoim zakresem obejmuje zakupy inwestycyjne, należy załączyć specyfikację dostaw (zestawienie zakupywanego oprogramowania/sprzętu określające właściwości techniczne, które zawiera:

- a) ilość,
- b) rodzaj,
- c) typ,
- d) główne parametry,
- e) plan rozmieszczenia zakupywanego wyposażenia/sprzętu,
- f) odniesienie do cen jednostkowych w formie kosztorysu.

W przypadku, gdy projekt dotyczy usług należy załączyć specyfikację zawierającą:

- a) rodzaj,
- b) charakter,
- c) zakres usługi przewidzianej do realizacji w ramach projektu,
- d) odniesienie do cen jednostkowych w formie kosztorysu.

13. Wyciąg z kosztorysu inwestorskiego.

W przypadku projektów infrastrukturalnych należy dołączyć wyciąg z kosztorysu inwestorskiego. W sytuacji, gdy wnioskodawca dysponuje już kosztorysem ofertowym bądź powykonawczym, należy je dostarczyć.

14. Oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane (zgodnie z wzorem IZ FEL).

W związku z ogólną zasadą, że dofinansowaniu mogą podlegać jedynie projekty realizowane na terenie lub w obiekcie należącym do wnioskodawcy, do wniosku należy dołączyć oświadczenie, że wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Złożenie fałszywego oświadczenia jest zagrożone odpowiedzialnością karną, dlatego też inwestor nie musi dołączyć do wniosku wypisów z ksiąg wieczystych lub aktów notarialnych potwierdzających to prawo.

Prawo do dysponowania nieruchomością wynikać może z różnych tytułów prawnych, np. umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tytułów prawnych innych niż własność i użytkowanie wieczyste wnioskodawca zobowiązany jest do dołączenia dokumentów potwierdzających tytuł prawny do nieruchomości. Należy przy tym pamiętać, że wnioskodawca ma obowiązek wykazać prawo do dysponowania nieruchomością na cały okres trwałości projektu. W związku z tym przedłożone oświadczenia muszą potwierdzać prawo wnioskodawcy do dysponowania nieruchomością przez ww. okres czasu.

W przypadku robót budowlanych wymagających jedynie czasowego zajęcia terenu nie będącego własnością wnioskodawcy, np. ułożenie podziemnych rurociągów, itp., należy dołączyć dokumenty potwierdzające uzyskanie zgody wszystkich właścicieli gruntów na czasowe zajęcie terenu.

15. Oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością na cele realizacji projektu (zgodnie z wzorem IZ FEL).

W związku z ogólną zasadą, że dofinansowaniu mogą podlegać jedynie projekty realizowane na terenie lub w obiekcie należącym do wnioskodawcy, do wniosku należy dołączyć oświadczenie, że wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

W przypadku projektów związanych z dostawami lub usługami należy załączyć oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością lub obiektami na cele projektu

Złożenie fałszywego oświadczenia jest zagrożone odpowiedzialnością karną, dlatego też inwestor nie musi dołączyć do wniosku wypisów z ksiąg wieczystych lub aktów notarialnych potwierdzających to prawo.

Prawo do dysponowania nieruchomością wynikać może z różnych tytułów prawnych, np. umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku tytułów prawnych innych niż własność i użytkowanie wieczyste wnioskodawca zobowiązany jest do dołączenia dokumentów potwierdzających tytuł prawny do nieruchomości. Należy przy tym pamiętać, że wnioskodawca ma obowiązek wykazać prawo do dysponowania nieruchomością na cały okres trwałości projektu. W związku z tym przedłożone oświadczenia muszą potwierdzać prawo wnioskodawcy do dysponowania nieruchomością przez ww. okres czasu.

16. Dokumenty wnioskodawcy potwierdzające zapewnienie środków finansowych niezbędnych dla prawidłowej realizacji projektu.

Wnioskodawca ma obowiązek przedstawić dokumenty potwierdzające posiadanie środków wystarczających do sfinansowania wkładu własnego w wysokości zgodnej z montażem finansowym projektu, jeśli wkład ten jest w wysokości nie mniejszej niż kwota potrzebna do finansowania projektu w pierwszym kwartale, w którym planowane są do poniesienia wydatki na jego rzeczową realizację

(rzeczowej realizacji projektu nie stanowią: zakup gruntu i prace przygotowawcze tj. uzyskanie niezbędnych zezwoleń i dokumentacji, w tym studium wykonalności, a także wydatki poniesione na zarządzanie projektem, promocję i nadzór inwestorski).

W przypadku, gdy kwota niezbędna do finansowania projektu w pierwszym kwartale, w którym planowane są do poniesienia wydatki na jego rzeczową realizację przekracza wysokość wymaganego wkładu własnego wówczas wnioskodawca zobowiązany jest przedstawić zapewnienie, że posiada środki na realizację rzeczową projektu w tym kwartale.

W pewnych przypadkach, dot. np. projektów polegających na jednorazowym zakupie sprzętu może to oznaczać, że wnioskodawca będzie musiał przedstawić zapewnienie posiadania środków niezbędnych do zrealizowania całej inwestycji. Dodatkowo, wnioskodawca w ramach wkładu własnego pokrywa wszystkie wydatki niekwalifikowane w ramach projektu i uwzględnia to w dokumencie potwierdzającym posiadanie przez wnioskodawcę środków niezbędnych do zrealizowania projektu.

Należy pamiętać, że część wkładu własnego musi być sfinansowana ze środków własnych wnioskodawcy. Poziom minimalnego wkładu własnego jako % kosztów kwalifikowalnych jest wskazany dla każdego typu działań w „Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027”.

Pozostała część wkładu własnego do projektu może zostać uzupełniona środkami o charakterze bezzwrotnym pochodzącymi z krajowych lub międzynarodowych instytucji finansowych, subwencji ogólnych, środkami prywatnymi przekazanymi w sposób formalnie udokumentowany pozostającymi w dyspozycji Wnioskodawcy, środkami pochodzącymi z funduszy celowych działających jako osoby prawne (PFRON, NFOŚiGW, WFOŚiGW itp.) oraz funduszami nieposiadającymi osobowości prawnej (np. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej), z zastrzeżeniem szczególnych zasad dotyczących wniesienia wkładu własnego w projektach podlegających regułom pomocy publicznej.

W przypadku projektów realizowanych w ramach umów partnerskich należy dołączyć dodatkowe dokumenty poświadczające zabezpieczenie wkładu własnego przez partnera/ów partycypujących finansowo w kosztach projektu. Dokumenty powinny zawierać nazwę instytucji współfinansującej (partnera/ów), nazwę projektu oraz kwotę, którą zamierza ona przeznaczyć na współfinansowanie projektu.

Rodzaj dokumentów potwierdzających posiadanie środków zależy od kategorii wnioskodawców:

- a) Jednostka samorządu terytorialnego oraz jednostka organizacyjna jst – załącza kopię uchwały budżetowej na dany rok. W uchwale budżetowej powinna zostać zawarta deklaracja o zabezpieczeniu środków na

współfinansowanie projektu dla całego okresu realizacji. Jeśli realizacja projektu obejmuje okres dłuższy niż jeden rok, jst załącza kopie podjętej uchwały budżetowej na dany rok wraz z Wieloletnią Prognozą Finansową określając limit wydatków na dane przedsięwzięcie zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2023 poz. 1270 z późn.zm.). W uchwale należy wskazać dokładną nazwę zadania objętego wnioskiem oraz kwotę przeznaczoną na współfinansowanie w poszczególnych latach.

Zabezpieczeniem wkładu własnego jst może być promesa uzyskana z właściwego (dla danej dziedziny wsparcia) ministerstwa. W przypadku finansowania wkładu własnego z innych źródeł, wnioskodawca zobowiązany jest dostarczyć odpowiednie dokumenty potwierdzające wysokość tych środków.

W kontekście ograniczeń dot. minimalnego wkładu własnego, należy pamiętać, że wkład własny wnioskodawcy – jst może pochodzić w całości z pożyczek (np. pożyczka bankowa) lub ze środków samorządowego funduszu celowego (wojewódzkiego, powiatowego, gminnego), pod warunkiem, że nie będzie podlegał umorzeniu, a realizowany projekt wpisuje się w cele, dla finansowania których dany fundusz został powołany. Ponadto zakaz zastępowania środków własnych jst środkami pochodzącymi z budżetu państwa, nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

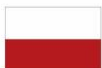
- b) Państwowe jednostki budżetowe – zgodnie z art. 11 ust. 3 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2023 poz. 1270 z późn. zm.), dokumentem potwierdzającym posiadanie środków na realizację projektu powinien być plan dochodów i wydatków danej jednostki budżetowej, który przewiduje odpowiednie środki na realizację projektu. W przypadku projektów realizowanych przez okres dłuższy niż jeden rok wykazanie zabezpieczenia środków finansowych przez państwowe jednostki budżetowe polega na przedłożeniu dokumentu ujmującego wydatki na realizację projektu na kolejne lata budżetowe, zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

1. sprawozdania finansowe - przedłożone w ramach załącznika: „Bilans za ostatni rok (potwierdzony przez głównego księgowego lub biegłego rewidenta) zgodnie z przepisami o rachunkowości, w przypadku jst – opinia składu orzekającego RIO o sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok poprzedni” sprawozdania finansowe (sporządzone zgodnie z przepisami o rachunkowości) mogą stanowić potwierdzenie posiadania odpowiednich środków na realizację projektu, przy czym z powyższych dokumentów musi jasno wynikać, że zysk netto, przynajmniej w jednym z dwóch ostatnich zamkniętych okresów obrachunkowych przekraczał wartość wkładu własnego odnoszącego się do kosztów kwalifikowalnych ujętych

w projekcie. Ponadto, aby uznać dane wykazane w sprawozdaniach finansowych za potwierdzające posiadanie środków na wkład własny, wnioskodawca musi posiadać stabilną sytuację finansową.

- c) Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych – forma i treść dokumentu, który może stanowić potwierdzenie zabezpieczenia środków zależy od przepisów regulujących funkcjonowanie danego kościoła. Kościelne osoby prawne i organy uprawnione do działania w imieniu tych osób określają właściwe przepisy prawa polskiego i prawa wewnętrznego kościołów. W przypadku kościołów i związków wyznaniowych organy te wymieniane są w ustawach regulujących stosunek Państwa do kościołów i związków wyznaniowych. W pozostałych przypadkach są to organy ujawnione w rejestrze MSW. W przypadku, gdy z przepisów regulujących funkcjonowanie danego kościoła lub związku wyznaniowego wynika, że w imieniu kościelnej osoby prawnej występuje organ jednoosobowy (np. biskup, proboszcz) wówczas wymagany dokumentem będzie oświadczenie danego organu. Natomiast jeżeli z odrębnych przepisów regulujących funkcjonowanie danego kościoła lub związku wynika, że organem właściwym do postępowania w imieniu kościelnej osoby prawnej jest organ kolegialny (np. synod, rada parafialna) wówczas właściwą formą działania takiego organu będzie uchwała.
- d) Przedsiębiorcy dopuszczalne formy udokumentowania posiadania środków finansowych:
1. umowa kredytowa/promesa kredytowa uzyskana z banku zapewniającą, że w przypadku uzyskania dofinansowania projekt otrzyma środki na współfinansowanie inwestycji.
  2. wyciągi bankowe - wnioskodawca w celu potwierdzenia posiadania odpowiednich środków na realizację projektu może przedłożyć aktualny (wystawiony nie wcześniej niż miesiąc przed złożeniem wniosku o dofinansowanie) wyciąg z rachunku bankowego wnioskodawcy. Wyciąg z rachunku bankowego powinien być potwierdzony przez pracownika banku podpisem i pieczęcią bankową lub powinien zawierać adnotację o tym, iż dany wyciąg został wygenerowany elektronicznie na podstawie art. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2023, poz. 2488 z późn. zm.), oraz że nie wymaga podpisu ani stempla.
  3. zaświadczenia bankowe - wnioskodawca w celu potwierdzenia posiadania odpowiednich środków na realizację projektu może przedłożyć aktualne (wystawione nie wcześniej niż miesiąc przed złożeniem wniosku o dofinansowanie) zaświadczenie bankowe o posiadaniu przez wnioskodawcę na rachunku bankowym środków finansowych w określonej wysokości. Zaświadczenie powinno być potwierdzone przez pracownika banku podpisem i pieczęcią bankową.

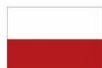
4. sprawozdania finansowe - przedłożone w ramach załącznika: „*Bilans za ostatni rok (potwierdzony przez głównego księgowego lub biegłego rewidenta) zgodnie z przepisami o rachunkowości, w przypadku jst – opinia składu orzekającego RIO o sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok poprzedni*” sprawozdania finansowe (sporządzone zgodnie z przepisami o rachunkowości) mogą stanowić potwierdzenie posiadania odpowiednich środków na realizację projektu, przy czym z powyższych dokumentów musi jasno wynikać, że zysk netto, przynajmniej w jednym z dwóch ostatnich zamkniętych okresów obrotowych przekraczał wartość wkładu własnego odnoszącego się do kosztów kwalifikowalnych ujętych w projekcie. Ponadto, aby uznać dane wykazane w sprawozdaniach finansowych za potwierdzające posiadanie środków na wkład własny, wnioskodawca musi posiadać stabilną sytuację finansową.
  5. umowa pożyczki - wnioskodawca w celu potwierdzenia posiadania odpowiednich środków na realizację projektu może przedłożyć umowę pożyczki. Umowa pożyczki musi być sporządzona w formie aktu notarialnego. Dokument zawierający jedynie notarialne potwierdzenie podpisów pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy nie będzie uznany za wystarczający do udokumentowania posiadania środków finansowych na realizację projektu.
  6. inne dokumenty - wnioskodawca może przedłożyć inne dodatkowe dokumenty potwierdzające posiadanie środków finansowych gwarantujących terminowe wykonanie projektu z zastrzeżeniem, że dodatkowe dokumenty będą podlegały indywidualnej ocenie przez członków KOP i ewentualnemu zaopiniowaniu ich przez eksperta.
- e) pozostałe kategorie wnioskodawców – dokumentem potwierdzającym posiadanie środków jest uchwała(lub oświadczenie w przypadku organu jednoosobowego) właściwego organu określająca zadania, na które przeznaczone są środki finansowe, a także wysokość wkładu własnego na realizację danego zadania w kolejnych latach lub promesa kredytowa uzyskana z banku zapewniająca, iż w przypadku uzyskania dofinansowania projekt otrzyma środki na współfinansowanie inwestycji. Środki objęte promesą powinny zostać uruchomione w terminie umożliwiającym finansowanie projektu.

Dla wszystkich ww. kategorii wnioskodawców możliwe jest zabezpieczenie wkładu własnego poprzez ~~blokadę środków na koncie bankowym~~ lub promesę kredytową uzyskaną z banku zapewniającą, iż w przypadku uzyskania dofinansowania projekt otrzyma środki na współfinansowanie inwestycji.

17. Bilans za ostatni rok (potwierdzony przez głównego księgowego lub biegłego rewidenta) zgodnie z przepisami o rachunkowości, w przypadku jst – opinia składu orzekającego RIO o sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok poprzedni/dokumenty finansowe przedsiębiorcy.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wnioskodawca, na którego przepisy o rachunkowości nakładają obowiązek sporządzania bilansu, zobowiązany jest załączyć do wniosku bilans za ostatni rok.

Podmioty, które nie są zobowiązane do sporządzania bilansu, dołączają informację określającą obroty, zysk oraz zobowiązania i należności ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego załączają opinię składu orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej o sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok poprzedni. Jeżeli jst nie posiada jeszcze opinii RIO za rok poprzedni, składa oświadczenie o niezwłocznym dostarczeniu dokumentu po jego otrzymaniu, nie później jednak niż przed podpisaniem umowy.

W przypadku przedsiębiorców w ramach przedmiotowego załącznika należy przedłożyć dodatkowo:

- zeznanie podatkowe PIT/CIT za ostatni zamknięty rok obrachunkowy (w zależności od formy prawnej Wnioskodawcy), zawierający podpis Wnioskodawcy oraz pieczęć wpływu do Urzędu Skarbowego lub poświadczenie nadania dokumentu w placówce pocztowej lub e-deklarację UPO (Urządowe Poświadczenie Odbioru). W przypadku nowopowstałych przedsiębiorstw rozliczających się na formularzu PIT/CIT, które nie były jeszcze zobligowane do jego złożenia, należy w miejsce tego załącznika dostarczyć oświadczenie wyjaśniające zaistniałą sytuację,
- sprawozdania finansowe za trzy ostatnie zamknięte okresy obrachunkowe, w przypadku gdy przedsiębiorca zobligowany jest do sporządzania sprawozdań finansowych (sprawozdania nie muszą być zatwierdzone przez organ, który zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, statutem, umową lub na mocy prawa własności jest uprawniony do zatwierdzania sprawozdania finansowego jednostki). Przedsiębiorcy, którzy z uwagi na krótszy okres prowadzenia działalności nie posiadają sprawozdań finansowych za trzy ostatnie zamknięte okresy obrachunkowe składają dokumenty za okresy, które ich dotyczą. W przypadku przedsiębiorstw nie sporządzających sprawozdań finansowych należy przedłożyć inne wiarygodne dokumenty księgowe, np. wyciąg z systemu księgowego za trzy ostatnie zamknięte okresy obrachunkowe.

18. Rachunek zysków i strat.

Wnioskodawca przedstawia rachunek zysków i strat za ostatni rok. Jeżeli projekt będzie realizowany przez więcej niż jeden podmiot, każdy z nich obowiązany jest załączyć rachunek zysków i strat.

Niniejszy załącznik nie dotyczy jednostek samorządu terytorialnego.

19. Umowa o prowadzenie rachunku bankowego dla projektu.

Wnioskodawca przedstawia umowę zawartą z bankiem na prowadzenie rachunku bankowego, na który przekazywane będzie dofinansowanie w formie refundacji. W przypadku, gdy wnioskodawca deklaruje zamiar korzystania z systemu zaliczkowego, przedstawia umowę zawartą z bankiem na prowadzenie odrębnego rachunku bankowego, na który przekazywane będzie dofinansowanie w formie zaliczki i z którego dokonywać będzie płatności ze środków zaliczki. W umowie o prowadzenie rachunku bankowego na potrzeby rozliczania zaliczki, musi znajdować się tytuł projektu, dla którego rachunek został utworzony w celu prawidłowego rozliczania projektu.

20. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji projektu (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Harmonogram rzeczowo-finansowy projektu określa rzeczowy zakres projektu oraz wydatki ponoszone przez Wnioskodawcę na rzecz wykonawcy/dostawcy. Harmonogram rzeczowo-finansowy projektu określa, które zadania zakresu rzeczowego projektu oraz w jakiej wysokości będą realizowane przez wykonawcę/dostawcę w poszczególnych kwartałach. Przyjmuje się, że względu na różnice w terminach płatności na rzecz wykonawców/dostawców w poszczególnych projektach, podstawą do wpisania wartości w poszczególne kwartały jest data wystawienia faktury (lub innego dokumentu finansowego) przez wykonawcę/dostawcę na rzecz zamawiającego/wnioskodawcy. W załączniku należy wpisać wszystkie zadania projektu, które po zsumowaniu dadzą całkowitą wartość projektu.

21. Statuty jednostek, umowy lub akty założycielskie spółek.

Załącznik obligatoryjny dla podmiotów, które są zobowiązane do posiadania ww. dokumentów, wynikający z przepisów prawa lub obowiązujących procedur w przedsiębiorstwie.

W ramach załącznika należy przedłożyć, w zależności od formy prawnej, dokument założycielski - statut/umowę/ akt założycielski lub inny równoważny dokument np. regulamin organizacyjny, umowę spółki.

22. Oświadczenie wnioskodawcy o konieczności przestrzegania zasad horyzontalnych (zgodnie ze wzorem IZ FEL).

Wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i Wnioskodawcom/Partnerom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 oraz zgodnie z celami środowiskowymi, o których mowa w art. 9 ust.4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060.

Wnioskodawca/partner projektu jest zobligowany do przedłożenia oświadczenia o przestrzeganiu zasad horyzontalnych.

W przypadku, gdy Wnioskodawcą/ Partnerem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

W przypadku, gdy wnioskodawca/partner podjął działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, a następnie podjął skuteczne działania naprawcze oprócz przedłożenia wypełnionego oświadczenia Wnioskodawca powinien opisać we wniosku o dofinansowanie podjęte działania naprawcze.

Zgodnie z art. 9 ust 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060, wsparcie będzie udzielane projektom realizowanym zgodnie z celem wspierania zrównoważonego rozwoju, określonym w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód”.

23. Oświadczenie o zachowaniu przez projekt zasady neutralności technologicznej (zgodnie ze wzorem IZ FEL).

Wnioskodawca w przydatku zastosowania w projekcie technologii teleinformatycznych zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o zachowaniu przez projekt zasady neutralności technologicznej.

Zgodnie z art. 3 pkt 19 ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, neutralność technologiczna to zasada równego traktowania przez władze publiczne technologii teleinformatycznych i tworzenia warunków do ich uczciwej konkurencji, w tym zapobiegania możliwości eliminacji technologii konkurencyjnych przy rozbudowie i modyfikacji eksploatowanych systemów teleinformatycznych lub przy tworzeniu konkurencyjnych produktów i rozwiązań.

24. Oświadczenie wnioskodawcy o świadomości skutków niezachowania wskazanej formy komunikacji (zgodnie ze wzorem IZ FEL).

Wnioskodawca jest zobowiązany do przedłożenia wraz z wnioskiem o dofinansowanie oświadczenia, że jest świadomy/a skutków niezachowania wskazanej formy komunikacji w Regulaminie wyboru projektów, tj. w przypadku zastosowania przez Wnioskodawcę innej formy komunikacji niż określona w Regulaminie wyboru projektów uznaje się czynność za bezskuteczną.

25. Wniosek o dodanie osoby zarządzającej projektem (zgodnie ze wzorem IZ FEL).

Wnioskodawca wraz z wnioskiem o dofinansowanie powinien przedłożyć wniosek o dodanie osoby zarządzającej, wskazując jedną osobę w przedmiotowym wniosku. We wniosku o dodanie osoby zarządzającej projektem należy wskazać m.in. dane Beneficjenta oraz a także dane osoby uprawnionej. W przypadku, gdy projekt zostanie wybrany do dofinansowania, na podstawie ww. wniosku zostaje przesłane Wnioskodawcy, za pośrednictwem systemu CST2021, , zaproszenie do aplikacji: Projekty. Po uzyskaniu dostępu do aplikacji: Projekty, Wnioskodawca będzie mógł sam dodawać kolejne osoby uprawnione.

26. Oświadczenie o statusie przedsiębiorstwa - Oświadczenie wnioskodawcy o spełnianiu kryteriów MŚP (zgodnie z wzorem IZ FEL) wraz z załącznikami.

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca projektu ubiega się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Wzór oświadczenia stanowi załącznik do wniosku o dofinansowanie. Dokument należy wypełnić zgodnie z instrukcją dołączoną do Oświadczenia.

27. Oświadczenie o statusie przedsiębiorstwa - Oświadczenie partnera projektu o spełnianiu kryteriów MŚP (zgodnie z wzorem IZ FEL) wraz z załącznikami.

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy partner projektu (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie) ubiega się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Wzór oświadczenia stanowi załącznik do wniosku o dofinansowanie. Dokument należy wypełnić zgodnie z instrukcją dołączoną do Oświadczenia.

28. Oświadczenie o statusie przedsiębiorstwa - Oświadczenie wnioskodawcy o statusie dużego przedsiębiorstwa (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca projektu ubiega się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Wzór oświadczenia stanowi załącznik do wniosku o dofinansowanie. Dokument należy wypełnić zgodnie z instrukcją dołączoną do Oświadczenia.

29. Oświadczenie o statusie przedsiębiorstwa - Oświadczenie partnera projektu o statusie dużego przedsiębiorstwa (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy partner projektu (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie) ubiega się o pomoc inną niż

pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Wzór oświadczenia stanowi załącznik do wniosku o dofinansowanie. Dokument należy wypełnić zgodnie z instrukcją dołączoną do Oświadczenia.

30. Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca i/lub partner projektu (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie) ubiega się o pomoc de minimis.

31. Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca i/lub partner projektu (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie) ubiega się o pomoc inną niż pomoc w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie. Wraz z formularzem należy przedstawić sprawozdania finansowe za trzy ostatnie lata obrotowe, sporządzone zgodnie z przepisami o rachunkowości.

32. Oświadczenie wnioskodawcy o uzyskanej pomocy de minimis (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca projektu ubiega się o pomoc de minimis. Załącznik ten wnioskodawca uzupełnia o dane dotyczące uzyskanej pomocy de minimis w okresie trzech minionych lat. Należy złożyć oświadczenie odnoszące się zarówno do wnioskodawcy projektu oraz jeśli dotyczy odnoszące się również do podmiotów powiązanych w rozumieniu art. 2 ust. 2 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w stosunku do wnioskodawcy/partnera projektu.

33. Oświadczenie partnera projektu o otrzymanej pomocy de minimis (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny wyłącznie w przypadku, gdy partner projektu (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie) ubiega się o pomoc de minimis. Załącznik ten partner uzupełnia o dane dotyczące uzyskanej pomocy de minimis w okresie trzech minionych lat. Należy złożyć oświadczenie odnoszące się zarówno do partnera projektu oraz jeśli dotyczy odnoszące się również do podmiotów powiązanych w rozumieniu art. 2 ust. 2 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108

Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w stosunku do wnioskodawcy/partnera projektu.

34. Oświadczenie dotyczące kumulacji pomocy (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny dla wnioskodawcy i każdego z partnerów projektu (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie) w sytuacji projektów objętych zasadami pomocy publicznej lub pomocy de minimis.

35. Oświadczenie dotyczące sytuacji ekonomicznej (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Załącznik obligatoryjny w przypadku przedsiębiorstw w rozumieniu unijnych przepisów prawa, tj. każdy kto prowadzi działalność gospodarczą polegającą na oferowaniu na rynku towarów lub usług, bez względu na to, czy przepisy obowiązujące w danym państwie członkowskim przyznają danemu podmiotowi status przedsiębiorcy.

36. Oświadczenie wnioskodawcy o kwalifikowalności podatku VAT.

Podatek VAT może stanowić wydatek kwalifikowalny wyłącznie w przypadku, gdy – niezależnie od wartości (łączniego kosztu) projektu – brak jest prawnej możliwości jego odzyskania.

37. Oświadczenie wnioskodawcy/partnera dotyczące możliwości ubiegania się o wsparcie funduszy strukturalnych (zgodnie z wzorem IZ FEL).

Oświadczenie dotyczące możliwości ubiegania się o wsparcie funduszy strukturalnych jest załącznikiem obligatoryjnym na etapie aplikowania. Nieprzedłożenie oświadczenia wraz z wnioskiem o dofinansowanie składanym w odpowiedzi na ogłoszony nabór w systemie CST2021, aplikacji WOD2021 skutkuje negatywną oceną projektu na etapie oceny formalnej przez Komisję Oceny Projektów w oparciu o kryteria formalne dostępu.

38. Dokumenty potwierdzające podstawę lokalizacji projektu.

Dokumenty potwierdzające podstawę lokalizacji projektu, tj. wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (mpzp) (zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Dz.U. 2023, poz. 977 z późn. zm.) zawierający potwierdzenie zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z mpzp, decyzja o warunkach zabudowy lub decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W przypadku braku obowiązującego MPZP oraz gdy zakres prac nie wymaga uzyskania decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego należy załączyć wyjaśnienie właściwego organu.

Zgodnie z art. 50 ust. 2 pkt 1 i 2 Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023, poz. 977 z późn.) nie wymagają

wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego roboty budowlane:

- polegające na remoncie, montażu lub przebudowie, jeżeli nie powodują zmiany sposobu zagospodarowania terenu i użytkowania obiektu budowlanego oraz nie zmieniają jego formy architektonicznej, a także nie są zaliczone do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, albo

niewymagające pozwolenia na budowę, z wyłączeniem inwestycji wymienionych w art. 50 ust. 2a powyższej ustawy.

39. Zgoda właściwego konserwatora zabytków na prowadzenie prac, w zakresie jaki opisany jest dokumentacją projektową.

W przypadku projektów realizowanych w obiektach lub na obszarach objętych nadzorem konserwatorskim – zgoda właściwego konserwatora zabytków (decyzja, opinia, uzgodnienie – w zależności od podstawy prawnej opieki konserwatorskiej) na prowadzenie prac w zakresie jaki opisany jest dokumentacją projektową.

40. Pisemne upoważnienie/pełnomocnictwo do podpisania załączników w przypadku gdy wniosek jest podpisany przez osobę/ osoby inne niż prawnie upoważnione do reprezentowania wnioskodawcy.

Pisemne upoważnienie / pełnomocnictwo poświadczające umocowanie osoby/osób składających podpisy do reprezentowania wnioskodawcy obowiązkowo należy przedłożyć w przypadku, gdy załączniki są podpisywane osobę/osoby inne niż prawnie uprawnione do reprezentowania Wnioskodawcy.

41. Oświadczenie, że wnioskodawca/partner realizował projekt zgodnie z prawem polskim i unijnym – jeżeli realizacja rozpoczęła się przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

W przypadku, gdy rzeczowa realizacja projektu (wyłączając prace przygotowawcze, zarządzanie projektem oraz promocję) rozpoczęła się przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu, Wnioskodawca zobligowany jest do przedłożenia oświadczenia, iż realizował projekt zgodnie z prawem polskim i unijnym.

42. Oświadczenie wnioskodawcy dotyczące kwalifikowalności wydatków i niestosowaniu podwójnego dofinansowania.

Oświadczenie należy przedłożyć celem wykluczenia możliwości zaistnienia przesłanki podwójnego finansowania .

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

43. Oświadczenie o zgodności tytułów (o ile dotyczy) – w przypadku niespójności tytułu projektu pomiędzy wnioskiem o dofinansowanie, a załącznikami.

Oświadczenie należy przedłożyć w przypadku, gdy niespójności tytułu projektu pomiędzy wnioskiem o dofinansowanie, a załącznikami. W oświadczeniu należy jednoznacznie wskazać, że pojawiające się niespójności dotyczą tego samego projektu.

44. Oświadczenie wnioskodawcy dotyczące przesłanki wykluczenia z art. 5k i art. 5l Rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 oraz art. 7 ust. 1 Ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego.

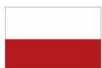
W przypadku, gdy Wnioskodawca/Partner będzie spełniał przesłanki określone art. 5k oraz 5l Rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 oraz art. 7 ust. 1 Ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, projekt nie może zostać wybrany do dofinansowania.

45. Oświadczenie wnioskodawcy o konieczności dokonania oceny wrażliwości zmiany klimatu i ryzyka zmian klimatu.

Projekty infrastrukturalne, których okres trwałości wynosi minimum 5 lat podlegają obowiązkowi weryfikacji pod względem wpływu na klimat zgodnie z metodologią wynikającą z Zawiadomienia Komisji Europejskiej z 16.09.2021 r. pn. „Wytyczne techniczne dotyczące weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 (2021/C 373/01). Wnioskodawca jest zobowiązany do przedłożenia oświadczenia o przeprowadzonej weryfikacji projektu oraz opisanie wniosków wynikających z analizy wpływu na klimat w sekcji I wniosku o dofinansowanie. Instytucja organizująca nabór ma prawo poprosić o przedstawienie dokumentacji dotyczącej weryfikacji projektu pod względem wpływu na klimat i uzyskania dodatkowych informacji na temat dokumentów stanowiących podstawę preselekcji oraz szczegółowej analizy śladu węglowego, jeżeli jest wymagana.

46. Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza

Dokument sporządzony przez osoby posiadające wykształcenie przyrodnicze, uprawnione do sporządzania ekspertyz przyrodniczych, w oparciu o badania terenowe, zawierający spis elementów przyrody żywej i nieożywionej i jego analizę pod względem wartości przyrodniczych, obecności chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów oraz siedlisk. Dokument waloryzuje wartość przyrodniczą, przypisuje poszczególnym fragmentom terenu odpowiednią rangę,

kategorię terenu. Stanowi również materiał wyjściowy do oszacowania zmian na badanym terenie w wyniku działań ochronnych podjętych w ramach realizacji projektu.

W projektach uwzględniających infrastrukturę i rekultywację opracowanie przyrodnicze umożliwia dopasowanie rozwiązań technicznych i biologicznych do otoczenia przyrodniczego, wskazanie sposobów ochrony elementów przyrody, wraz z wykluczeniem określonych działań, a także planowanie inwestycji z poszanowaniem ochrony przyrody.

47. Opis zgodności projektu z krajowym programem ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem

Jeżeli wniosek o dofinansowanie obejmuje inwestycje na obszarach występowania gatunków zagrożonych wyginięciem, objętych Krajowymi Programami Ochrony lub dotyczy ochrony czynnej tych gatunków, wymagane jest załączenie opisu zgodności projektu z zapisami w programach ochrony poszczególnych gatunków przyjętych przez GDOŚ (<https://www.gov.pl/web/rdos-lublin/ochrona-gatunkowa-roslin-zwierzat-i-grzybow>).

48. Dokumentacja potwierdzająca występowanie inwazyjnych gatunków obcych na obszarze objętym wnioskiem o dofinansowanie

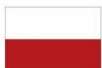
Wnioskodawca jest zobowiązany udokumentować występowanie inwazyjnych gatunków obcych (IGO) w rozumieniu [art. 3 pkt 2](#) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych (Dz. Urz. UE L 317 z 04.11.2014, str. 35, z późn. zm.) i ustawy z 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1589 Tj.) na obszarze realizacji projektu poprzez wskazanie zgłoszonej do urzędu gminy lokalizacji, liczebności i daty stwierdzenia obecności w środowisku IGO stwarzającego zagrożenie dla Unii albo IGO stwarzającego zagrożenie dla Polski oraz fotografii potwierdzającej obecność w środowisku IGO stwarzającego zagrożenie dla Unii albo IGO stwarzającego zagrożenie dla Polski, w przypadku gdy została wykonana.

49. Dokument potwierdzający, że podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też nielegalne składowanie odpadów nie może być zidentyfikowany lub nie może zostać obciążony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji

Wsparcie w zakresie „Remediacji terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą” może być udzielone w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

nielegalne składowanie odpadów nie może być zidentyfikowany lub nie może zostać obciążony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz Dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

Zgodnie z art. 26 Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 z późn. zm.) posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. Wójt, burmistrz, prezydent miasta ustala, kto jest posiadaczem odpadów i kto jest odpowiedzialny za ich usunięcie. W przypadku braku możliwości ustalenia odpowiedzialnego za usunięcie odpadów, należy załączyć decyzję kończącą postępowanie administracyjne i/lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia, potwierdzające powyższe okoliczności.

50. Opis wykorzystania obiektów budowlanych i wyposażenia, nie związanych bezpośrednio z ochroną gatunków zagrożonych i siedlisk, pod kątem ochrony przyrody, utrzymania i zwiększania różnorodności biologicznej

Uwaga!

Powyższa lista nie stanowi katalogu zamkniętego. W razie powstania uzasadnionej wątpliwości co do prawdziwości lub rzetelności złożonych przez wnioskodawcę dokumentów lub oświadczeń IZ FEL może zwrócić się do Wnioskodawcy z żądaniem przedłożenia innych dokumentów niezbędnych do weryfikacji prawdziwości lub rzetelności tych dokumentów lub oświadczeń w celu dokonania prawidłowej oceny projektu w oparciu o kryteria przyjęte przez Komitet Monitorujący FEL. Żądanie powyższe dotyczy również braku bądź nieaktualnych informacji w ogólnodostępnych rejestrach (np. KRS).